

Arkivex.

BOHUSLÄN

Munkedals- bygd

N:r 4

1980

Årg 11

MUNKEDALS HEMBYGDS- OCH FORNMINNEFÖRENING

**DRYGA UT HUSHÅLLSKASSAN
HANDLA I MUNKEDALSHALLEN**

Tisdagar storköp 10% rabatt vid köp för 100:–

MUNKEDALSHALLEN

Telefon 0524/103 66, 101 19

MUNKEDALS TAXICENTRAL

MUNKEDAL

TEL. 0524-10456

ÄVEN SJUKBIL

GRAVVÅRDAR

**Ombud för allt inom
GRAVVÅRDAR**

Ring BJÖRE MOLANDER

Telefon 0524 – 112 76

GYNNA ANNONSSÖRERNA I

MUNKEDALSBYGD!

Gröt och grötlunk.

En tradition sen flera år, är servering av risgrynsgröt på Kaserna, plus kaffe och tilltugg. Årets grötfest, avvek ej särskilt mycket från föregående års dito, grötlunken icke att förglömma, med fiolmusik av bröderna Carlsson.

Den goda stämningen kring festen, uteblev ej heller. Gemytet fanns ständigt med under hela den tid kalaset räckte. De drygt trettio personer, som hörsammat kallelsen till både gröt-och grötlunk voro synnerligen belåtna med träffen. Och nästa år, får vi tro att vi får njuta av en liknande tillställning.

Grötlunken gick som vanligt ner till Ormnäset där musikanterna utförde ett flertal låtar. Musik till gitarr spelades av Jon-Olof Carlsson, Dingle. Deltagarna i träffen, avtackades av föreningens ordförande, Jean Ohlsson.

+ +

Utflykt till Kungl jaktmark

En färd med buss, till Halle-och Hunneberg, företogs söndagen den 14 september och under goda väderleksförhållanden. Deltagarna i hembygdsföreningens resa, hade förmånen att få bese såväl Halle-som Hunneberg och en första anhalt gjordes vid platsen för den forna staden Brätte, en föregångare till Vänersborg.

Nästa besök blev vid V. Tunhems kyrka, en från början 1100-tals kyrka, som restaurerats flera gånger. Vid kristenhetens införande i vårt land, fanns tre kyrkor i socknen Tunhem, utom denna även Randhem och Malöga. En minnessten finns uppsatt vid Randhem, nära Hästevad, där en statlig domarring finnes.

Uppfarten till Halleberg var imponerande och det första man lade märke till, var den fornborg som låg ungefär mitt i backen och som tjänat att skydda folket i ofredstider. På fjällets ytor fanns skog och åter skog, plus sankmarker och små insjöar. Längst ut på bergplatån fanns en njutbar utsikt över Sveriges största insjö Vänern.

Enligt beskrivning skall viltbeståndet bestå av ca 160 älgar och resenärerna hade förmånen att få se en av dessa. Denne verkade ganska tam och lät folk komma ganska nära inpå livet. Men vid alltför stor närghengenhet skrämde han inkräktarna bara genom att sparka med frambenen, en åtgärd som hade god effekt. En allt i allo trevlig resa i ett höstfagert väder, som alla hade glädje och behållning av.

Hembygdens dag 1980

En verklig vacker höstdag, var det den 12 oktober, då hembygdens dag firades i Valbo-Ryrs kyrka. Predikan hölls av kyrkoherde Nils Granström och kyrkokören framförde ett antal sånger. En buss insattes från Munkedal till kyrkan i Valbo-Ryr och på återfärden gjordes uppehåll vid hembygdsgården Kaserna där kyrkkaffet serverades.

Som lokal användes hembygdsföreningens bakstuga, där utrymmet är störst, och detta behövdes, då antalet besökare utfyllde lokalen till sista plats. Här på Kaserna hälsade hembygdsföreningens ordförande, Jean Ohlsson, samtliga välkomna och därefter höll kyrkoherde Granström ett tal, varvid han uttryckte sin belåtenhet med arrangemanget med dessa hembygdsdagar, som förekommer varje år och alternerar mellan de olika kyrkorna i pastoratet. Kh Granström påminde även om att ungdomen mera borde intressera sig för hembygdsrörelsen än vad fallet är, på de flesta håll. Många inom resp hembygdsföreningar har blivit äldre och har gjort en betydande instas. Här borde yngre förmågor träda till och fortsätta arbetet inom den rörelse som hembygden företräder. Kyrkoherden framförde också ett tack till föreningen och till de kvinnor som dukat fram ett rikligt kaffebord. Nästa års hembygdsdag äger rum i Munkedals kapell.

ÅRSMÖTE 1981

Preliminärt avhålls Munkedals Fornminnes- och Hembygdsförenings årsmöte den 7 mars 1981. Tid och plats meddelas i början av nästa år.

Årsavslutning 1980

Den 1 november höll hembygdsföreningen sin sedvanliga årsavslutning under gemytliga former. Hembygdsföreningens ordförande hälsade samtliga välkomna på Kaserna där den s.k. bakstugan blev nästan fullsatt. Programmet upptog sång av Camilla Fröstrup till eget ackompanjement och blandade sånger sjöngs av flickorna Katarina Svensson, Åsa Ingman och Paula Johansson. I programmet framfördes en munkedalsvisa, som första gången sjöngs vid Folkparkens invigning 1931, och hade författats av hr Hammarström från Hylte bruk. Till det glada gemytet på årsavslutningen, bidrog givetvis det rikliga kaffebordet, där samtliga undfågnades med smörgåstårter, dagen till ära.

LUCIAFIRANDE PÅ KASERNA

Inom hembygdsföreningens verksamhet, hör till en flerårig tradition, att fira ljusdrottningens högtid på luciadagen. Vi har valt ut dagen, den 12 december, vilken är en fredag och en dag tidigare än själva Lucia. Också med tanke på, att detta firande försiggår lite varstades och att hembygdsföreningen vill undvika att firandet ej kolliderar med övriga föreningar i trakten. Kanske svårt förresten.

I år sker, som sagt, luciafirandet på Kaserna fredagen den 12 december kl 19.00. Programmet upptar först och främst uppträdande av lucia med tärnor samt stjärngossar. De gamla och välkända luciasångerna hör givetvis till ett högtidligt inslag i luciafirandet och möjligen kan det bli någon annan form av musikaliskt inlägg, varom vi kan återkomma. Också blir det kaffe och lussebulle (annars vore det inte Lucia)! Väl mött på Kaserna den 12 dec. kl 19.00!

Då hembygdsföreningen har begränsade platsutrymmen, är vi så inneligen tacksamma för anmälan och detta sker bäst på telefon n:r 10477 och 10868, senast 11/12. Vad det kostar att få vara med? Ja, den summan är så liten och blygsam, att vi inte ides nämna den ens!

Några rader om höns och ryggåsstugor.

De s.k. ryggåsstugorna i bygderna, har mestadels försvunnit, åtminstone här i munkedalskommunens socknar. I Foss har funnits denna typ av stuga men har skattat åt förgängelsen sedan 60 å 70 år tillbaka. Den fanns vid Bråland. De ryggåsstugor som då, och senare tid, har försvunnit, en efter en.

Bräcke museum på Tjörn, har i sina samlingar bevarat en ryggåsstuga, som ursprungligen stått i Rösseldalen, Stenkyrka s:n. Tjörns hembygdsförening, har väl bevarat den gamla byggnaden och utgör en sevärdhet med minnen från den "gamla, goda tiden". Trots en förvånande liten golvyta, hade en stor barnskara fått plats i det snäva utrymmet och likadant var det flerstädes där denna stugtyp förekom. Och även om utrymmet var litet, fanns det ändå plats för hönsen, måhända bara ett fåtal, men ändå fick folk och höns slåss om det trångbodda i bostaden. Hönsen hade sitt "nattläger" på en s.k. "hönewawle eller "hönebänk" inne i rummet. På dagen gick hönsen lösa inne och värpte i halmen, i träsofforna eller någon annan bra plats. I de flesta ryggåsstugor var det jordgolv och man var tvungen att varje dag "nyvla" bort hönslorten med något som benämndes för "rackespade". Sedan fick man strö med enris eller sand.

Verksamheter

Muséet

En större besöksfrekvens än under tidigare år, kännetecknar verksamheten vid hembygdsföreningens museum på Önebacka. Skolklasser med sina lärare, har alltsomoftast kommit till muséet och besett samlingarna och tydligt är, att barnen varit intresserade av alla de gamla prylar och redskap som finns till beskådande. Men inte endast de unga har kommit på besök, även många äldre har vid öppethållna lördagar, gjort museet till utflyktsmål och besett samlingarna. Ett flertal nytillkomna rariteter har inkommit under året, däribland ett skålbund från 1853.

Gamla Bruket

I en av de åldriga bruksstugorna har i höst pågått arbetsaftnar, bestående av hobbyverksamhet av de mest skiftande slag. Ett lo-tal personer samlas här varje tisdagskväll, och efter ett uppehåll i december, startar den intressanta tillverkningen i början av det nya året. Nya medlemmar är välkomna och varje arbetskväll bjuds på kaffe med tilltugg.

Kaserna

En hög aktivitet kännetecknar även verksamheten på hembygdsgården och som vanligt under åren, har många besökare gästade området vid Kaserna. Det nyaste i byggnadsväg är självfallet vävstugan, som stått färdig sedan våren och nu nyligen försetts med innanfönster. Stugan har försetts med elvärme. Arbete har påbörjats med uppsättning av nya bänkar framför scenen och dessa torde bli färdigställda under nästa vår. Svenska Flaggans dag firades första gången på Kaserna den 6 juni och kommer att firas även 1981.

Wiknerspelet

Under den tid, hembygdsföreningen innehaft området vid Kaserna till förfogande, uppkom på ett tidigt stadium, om framförande av en teaterpjäs, om Wikners barn- och ungdomstid på Kaserna, där hans syskon och föräldrar bodde.

Hembygdsföreningen lyckades även under de tre första åren nyuppsätta ett antal personer, som på ett förtjänstfullt sätt framförde tolkningen av Pontus Wikners personlighet hans barndom, ungdomstid och då Wikner senare ingick äktenskap med Ida Weinberg från Göteborg. Av olika anledningar kunde inte spelet om Wikner fortsätta. Hembygdsföreningen håller nu på med en undersökning om ett nyuppförande av Wiknerspelet. Får vi tillräckligt många amatörer till förfogande, kanske vi får njuta av spelet om Wikners livsgärning, redan nästa sommar.

färskt gott bröd

Köp brödet hos

Blomqvist
BAGERI AB

Strömstadsvägen 9 Munkedal Tel. 100 97, 102 36, 103 33

S T Ö D

Hembygdsföreningen genom att ingå
som medlem

Årsavgift 10:— per person

Beloppet kan lämpligen insättas på post-
girokonto 58 23 49 - 7

eller bankgirokonto 665—7480

Tidskriften Bohuslän—Munkedalsbygd utdelas
i regel 4 ggr pr år till medlemmar och intres-
serade. Tidigare utgivna medlemsblad kan fritt
erhållas i mån av tillgång.

Adress: Hembygdsföreningen, 450 50 Munkedal.